

Mira Menorca

CRÒNIQUES D'AHIR

HISTÒRIES DE MENORQUINS

Miquel Àngel
Limón Pons

El diari «Ya» de Madrid, una de les capçaleres memorables del periodisme espanyol del segle XX, guarda uns arrels menorquines ben profundes. Són més fortes i més significatives del que ens podria semblar si només ens quedam amb l'aparença de la qüestió. No hi fa res que aquella capçalera es vagi difondre com a periòdic madrileny amb capacitat d'influència sobre l'opinió pública d'un país enter, fins veure's llençada a la cúspide del periodisme nacional durant ben bé seixanta anys; mentre que l'illa de Menorca, amb prou feines, ha conegut un únic periodisme diari al llarg del segle XX, sense mai haver-se projectat fora de l'esfera local. Em refereixo, és clar, a aquest mateix diari que el lector sosté ara entre les mans, i que coneixem amb el nom toponímic de l'illa, el «Menorca».

La llarga distància geogràfica i la pregona diferència empresarial entre un diari i l'altre —em sembla a mi— no constitueixen obstacles prou definitius per impedir l'existència de determinats punts de connexió entre totes dues publicacions. Ben al contrari.

Sí, el «Ya» i el «Menorca» mantenen vincles més intensos del que podria semblar a primera vista.

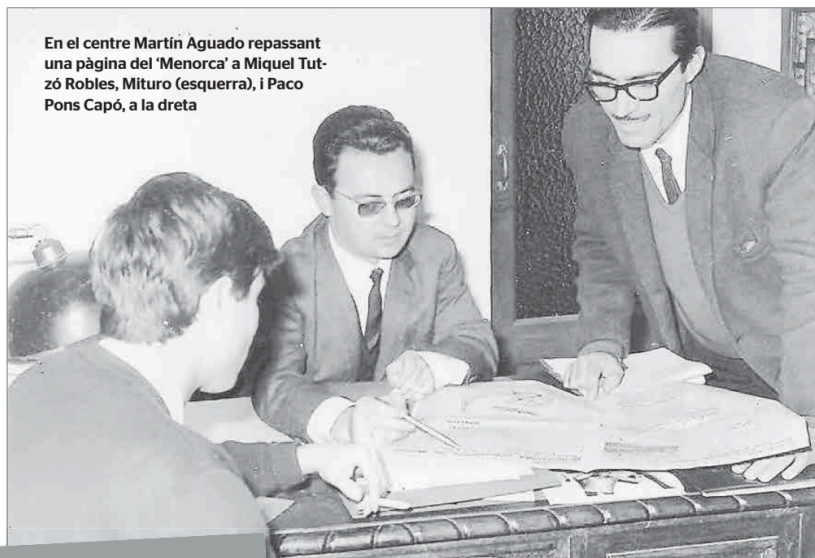
Hi ha, per mi, dos grups d'arguments i de proves que així ho confirmen. D'una banda —i principal—, perquè l'empresa editora del periòdic de Madrid va ajudar a sostenir el «Menorca» quan aquest era una barca a la deriva, amenaçada per les tempestes d'una maregassa de deutes econòmics i per mor de la feblesa tecnològica i professional que l'empaitava.

De l'altra banda, es dona el cas que dos noms del periodisme il·lenc que se situaren en certs moments al capdavant del «Menorca» foren destinats a ca nostra procedents del «Ya» amb la missió d'apuntalar-lo. A la vegada, el mateix parell de firmes ha intervingut, ara mateix, en el paper investigador sobre la densa història del «Ya». Estic parlant dels professors Joan Cantavella Blasco i José Antonio Martín Aguado.

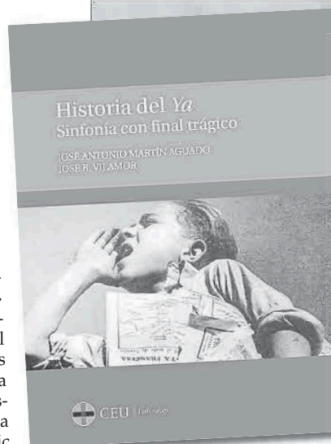
A més d'haver ocupat tots dos,

‘Ya’ i ‘Menorca’: la desconeguda germanadat de dos diaris distants

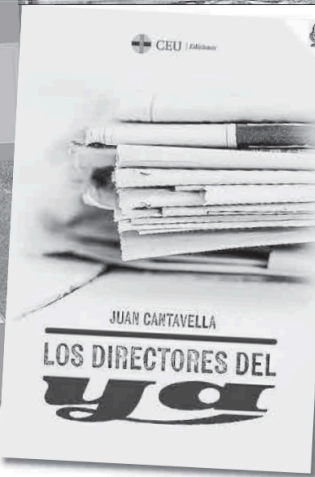
► La densa història del diari «Menorca» descansa, entre d'altres, en unes arrels madrilenyes inesborrables a través del «Ya»

En el centre Martín Aguado repassant una pàgina del 'Menorca' a Miquel Tutó Robles, Mituro (esquerra), i Paco Pons Capó, a la dreta

Portada del llibre de Martín Aguado i Vilamor, també dedicat a la història del diari de Madrid

Portada del llibre «Los directores del Ya»

successivament, la direcció del «Menorca», cadascú pel seu compte és autor d'un volum de recerca sobre els annals del diari madrileny que conté —com dic— significatius ecos menorquins.

El primer dels autors, just fa ara uns mesos, acaba de publicar l'estudi titulat «Los directores del Ya» (2024), mentre que Martín Aguado va treure al mercat bibliogràfic d'uns anys enrere l'obra «Historia del Ya: sinfonía con final trágico» (2012), redactat en coautoría amb José R. Vilamor, qui s'havia dedicat a la docència del periodisme a la Facultat d'Humanitats i Ciències de la Comunicació de la Universidad CEU San Pablo, com també ho ha desenvolupat Cantavella.

Primer la figura de Martín Aguado i després la de Cantavella foren dos directores del «Menorca» posats en el bell mig de les terribles agitacions financeres i econòmiques de l'empresa editorial de l'illa. Com a professional de la premsa, aquell hagué de viure en el nucli mateix del terrible i persistent cap de fibló de la primera època periodística del diari, comptada des de la fundació a l'agonia política i hospitalària del franquisme (1941-1975). Si a Martín Aguado li sobrevingué l'atzar de travessar una etapa encara dura i punyent de la dictadura, per més que experimentaria l'entrada en vigor de la Llei Fraga; el segon, Cantavella, fou el director que assumí el deure de governar el diari a l'inici de la Transició democràtica i en els albars de la preautonomia. Cantavella, que aviat farà cinquanta anys de l'arribada a l'illa, fou recomanat com a director gràcies a una carta del bisbe Miquel Moncadas. Aquell era redactor del «Ya», i coneixia un jove capellà amb qui compartia residència d'estudiant. El capellà, un bon dia, va rebre una consulta epistolar del cap diocesà de Menorca, que volia deixar-se aconsellar per designar un nou màxim redactor per al diari local. De seguida, una petita cadena de coneixements i contactes resolgueren la necessitat. El jove redactor, natural d'Almassora (Castelló, 1949), volgué acceptar el repte. Just amb tres anys d'ençà la conclusió dels seus estudis periodístics, pegà el salt al cor del Mediterrani per prendre les regnes del «Menorca».

Tanmateix, un i altre, en conjunt, no sumaren més que un pessic de tres anys i mig de direcció, repartits en períodes desiguals l'un respecte a l'altre. Martín Aguado s'hi estigué a penes onze mesos entre el 22 d'octubre de 1966 i el 26 d'agost de l'any següent. Pel seu costat, l'embosta de temps restant la cobrí Cantavella entre l'1 d'abril de 1976 a l'11 de novembre de 1978.

Tots dos, però, havien arribat a l'illa responen a una mateixa procedència periodística. Ho feren per oferiment de l'empresa i amb el consentiment de la direcció del «Ya» de cada moment: en el cas de Martín Aguado, quan el director era Aquilino Morcillo; i en el de Cantavella, durant la direcció d'Alejandro Fernández Pomo.

El diari «Ya», fet i fet, actuà talment de bot salvavides per al fràgil vaixell en sotsobra (gairebé diria una pastera sense rumb) d'un «Menorca» afeixugat per les

Continua a la pàgina següent

